

Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spector

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

דרשה מאת הרב דוד אברהם ספקטור לפי משפטים תשע"א לכבוד בת המצוה טליה קליינרמן ובנושא: אם פסח תלנה את עמי

שבת שלום וברכת מזל טוב לבת המצוה טליה יוכבד להורים לחנוך ולשרון ולכל משפחת קליינרמן. טליה את אוהבת מאד לרקוד וזו אחת מהדרכים של עבודת ה' כמו שאמר דוד המלך בתהילים במזמור קמט: "יהללו שמו במחול" ובמזמור קנ שאחריו: "הללוהו בתוף ומחול." בזמן התנ"ך היו שלוש דרכים עיקריות של ריקוד שנקראים: מחול, ריקוד וכרכור. ומה ההבדל ביניהם? ריקוד הוא בשורה אחת, כמו בחתונה: "כיצד מרקדים לפני הכלה", כאשר כולם רוקדים בשורה אחת לפני הכלה ומביאים אותה מתחת לחופה. ויש מחול, שהוא ריקוד בעיגול, כולם רוקדים ביחד אין התחלה וסוף לעיגול. לכל אחד יש מקום בעיגול. כך היו "בנות ירושלים יוצאות וחולות בכרמים" (תענית לא). בחמשה עשר באב וביום הכיפורים. וכן אחרי קריאת ים סוף (טו, כ): "נתקח מִכֶּם הַנְּבִיאָה אֶחָת אֶהְרֹץ אֶת הַתֵּף בְּיָדָהּ וְנִצָּאֵן כָּל הַנָּשִׁים אַחֲרֶיהָ בְּתַפִּים וּבְמַחֲלֹת. לעומת ריקוד ומחול שבהם כולם רוקדים ביחד או בשורה או בעיגול, יש סוג שלישי הוא כרכור ופיזו, שהוא ריקוד אינדיבידואלי. ריקוד אישי, בו כל אחד רוקד לפי אישיותו המיוחדת. וזה נלמד מדוד המלך, שכאשר ארון הברית חזר לירושלים הוא רקד בריקודים מיוחדים אישיים לכבוד ה' לפני ארון הברית: הַמֶּלֶךְ דָּוִד מִפָּנָיו וּמִכִּרְכָּר לִפְנֵי ה' (שמואל ב, ו, טז). מסופר (ע"פ שרי המאה, ו, ג עמ' 28) על ר' נחום מהורודנה בליטא, שנולד בדיוק לפני 200 שנה, שפעם בסוף הלילה ראו אותו שהולך לבית המדרש ובדרך הוא מכרכר ורוקד בשלג והוא לוחש לעצמו: "לשם מצוה, לשם מצוה!" שאלו אותו לפרש הדבר והוא השיב להם: "הרי המלמדים ותינוקות של בית רבן עוד מעט יעברו בשביל הזה לבית המדרש והם אנשים חלשים ומהם שהולכים בנעלים קרועות ופחדתי שמא השלג יפגע בבריאותם ולכן אני סולל בשבילם מסילה בתוך השלג." זה באמת היה ריקוד של מצוה. טליה גם אצלך הריקוד הוא כעין עבודת ה' ומעשה חסד ובחנוכה זכית לרקוד עם הנשים המבוגרות במועדון מלב"ב ולשמח את ליבם. עולם חסד יבנה. השבוע זכית להיכנס לעולם המצוות וקיימת בפעם הראשונה, מצות הפרשת חלה בברכה ובברכת שהחיינו יחד עם לבישת בגד חדש. וכל זה אחרי שלמדת עם אבא כל מסכת חלה. ועם אמא השתתפת בתוכנית בת מצוה של מת"ן. טליה יוכבד, אני רוצה לברך אותך קודם-כל באריכות ימים כמו הסבתא רבא יוכבד שהאריכה ימים עד גיל 100 ואת נקראת על שמה. תזכי לשמוח בכל המצוות, תמיד תראי את האור שבתורה והנר שבמצוה ותרגישי כמו במצוות חלה התחדשות בתחושת 'שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה'. בשם הקהילה אמסור לך בסוף התפילה ספר ואברך אותך שהקב"ה ימלא כל משאלות לבך לטובה ולברכה.

פרשת השבוע מלאה במצוות בין אדם לחברו. אחת מהם היא מצוות נתינת הלואה לעני (כב, כד): אם פסח תלנה את עמי את העני עמך. ה"אם" הוא לא אופציה, אפשרות אלא חובה גמורה (מכילתא). ונשאלת השאלה מה עדיף: לתת צדקה לעני או לתת לו הלואה? וכותב על זה הרמב"ם בספר המצוות (עשה קצז): ומצוה זו (של נתינת הלואה לעני) היא היותר חזקה ויותר מחויבת מכל מצוות צדקה. "ולמה?" כי מי שנתבזה... לשאול (צדקה) מידי האנשים אין צרות עניינו סר מעליו כמו המכוסה (ואינו מבקש צדקה, אלא) שירצה להעזר (ע"י קבלת הלואה) עד שלא יתגלה עניינו (שהוא עני) ולא יתבזה. "זאת אומרת עדיף לתת לעני הלואה במקום צדקה, כדי שלא יתבזה אלא מרגיש כאדם מכובד שמקבל הלואה. ובהלכות מלוה ולוה (א, א) מבאר הרמב"ם שלא מדובר בכל עני אלא באדם שאם יקבל הלואה יסתדר כלכלית ולא יצטרך לבקש אחר-כך צדקה. וכך כותב הרמב"ם שם: "ומצוה זו (של נתינת הלואה) גדולה מן הצדקה אל העני השואל (צדקה) שזה כבר נצרך לשאול (צדקה) וזה (המבקש הלואה) עדיין לא הגיע למדה זו (של בקשת צדקה)". וכן ראיתי שעזרו כאן בהלואה ללא ריבית והצמדה לאנשי עסקים, שעמדו ליפול ולקרוס כלכלית ובזכות ההלוואות והייעוץ המשפטי והכלכלי, הם הצליחו לשקם את עסקיהם ולא נפלו ולא הגיעו למדה זו של בקשת צדקה ולא התבזו. אדרבא משך הזמן בלי לחץ של נושים, לא תהיה לו פְּנִיָּה לא תִשְׁמֹן עָלָיו נֶשֶׁךְ, הם החזירו לאט לאט את ההלוואות ושיקמו את עסקיהם ושוב פרנסו את משפחותיהם בכבוד. כל זה ביחיד שנותן הלואה, אבל להקים קרן הלואות שבנויה על החזר הלואות זה יותר מורכב. משך שנים היתה כאן בקהילה נוסף לקרן צדקה גם קרן הלואות, אבל זה נפסק כיון שאנשים שנמצאים במצוקה לא תמיד מצליחים להחזיר את הלואה במועד ובכלל ואז אין אפשרות לתת עוד הלואות לאחרים. שואל החפץ חיים בספרו אהבת חסד (א, ד): "כמה יהיה השיעור שחייבה התורה להלוות איש לרעהו? (האם זה דומה לצדקה דשם השיעור הוא עד חומש, 20% מהנטו ולא יותר או לפחות מעשר כספים, 10% מהנטו ומי שאין לו או שנמצא בחובה, באוברדרפט ייתן "שלישית השקל לשנה" (יו"ד רמט, ב) לפי השולחן ערוך ומפרש הש"ך (שם ס"ק ד) שזה נתינת המטבע הקטן במדינה, אצלנו עשר אגורות, פעמיים בשבוע, בימי שני וחמישי). ומשיב החפץ חיים שאין דין הלואה דומה לדין צדקה אלא "מסתברא דתלוי המצוה (של נתינת הלואה) לכל אחד כפי השגת ידו וכל אשר בידו לעשות לטובת חברו." ומסיים החפץ חיים: "וידע כי בכל פעם (שהוא נותן הלואה) הוא מקיים מצות עשה דאורייתא ויבוא אליו ברכה מאת ה'."